

DU LỊCH KHÔNG RÁC THẢI NHỰA HƯỚNG TỚI MỤC TIÊU PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG

● LÊ THỊ VÂN ANH

Khoa Du lịch và Khách sạn, Trường Đại học Kinh tế - Kỹ thuật Công nghiệp

DOI: <https://doi.org/10.62831/202602017>

TÓM TẮT:

Ô nhiễm rác thải nhựa đang trở thành thách thức toàn cầu, ngành du lịch vừa chịu tác động trực tiếp, vừa là lĩnh vực có trách nhiệm lớn trong việc giảm thiểu phát sinh chất thải. Du lịch không rác thải nhựa được xem là một hướng tiếp cận mới, góp phần hạn chế tác động tiêu cực của hoạt động du lịch đến môi trường, đồng thời phù hợp với mục tiêu phát triển bền vững. Bài viết tập trung làm rõ khái niệm du lịch không rác thải nhựa, phân tích vai trò của mô hình này đối với phát triển du lịch bền vững, đồng thời đánh giá thực tiễn triển khai tại một số điểm đến. Trên cơ sở đó, bài viết đề xuất một số định hướng nhằm thúc đẩy phát triển du lịch không rác thải nhựa tại Việt Nam trong thời gian tới.

Từ khóa: du lịch bền vững, rác thải nhựa, du lịch xanh, bảo vệ môi trường, phát triển bền vững.

1. Đặt vấn đề

Du lịch được xem là ngành kinh tế tổng hợp có tốc độ phát triển nhanh và đóng góp quan trọng cho tăng trưởng kinh tế, tạo việc làm và thúc đẩy giao lưu văn hóa. Tuy nhiên, sự gia tăng mạnh mẽ của hoạt động du lịch cũng kéo theo nhiều hệ lụy về môi trường, trong đó rác thải nhựa là một trong những vấn đề nổi cộm. Các sản phẩm nhựa dùng một lần như chai nước, túi nilon, ống hút, bao bì thực phẩm được sử dụng phổ biến trong hoạt động du lịch, đặc biệt tại các điểm đến ven biển và khu du lịch đông khách, gây áp lực lớn lên hệ sinh thái.

Trong bối cảnh đó, du lịch không rác thải nhựa nổi lên như một xu hướng tất yếu, phù hợp với định hướng phát triển bền vững mà nhiều quốc gia đang theo đuổi. Mô hình này không chỉ hướng tới giảm thiểu lượng rác thải nhựa phát sinh, mà còn thúc đẩy thay đổi nhận thức và hành vi của doanh

nh nghiệp, du khách và cộng đồng địa phương. Đối với Việt Nam, quốc gia có lợi thế về du lịch biển, đảo và tài nguyên thiên nhiên phong phú, việc thúc đẩy du lịch không rác thải nhựa có ý nghĩa quan trọng trong bảo vệ môi trường, nâng cao hình ảnh điểm đến và phát triển du lịch bền vững trong dài hạn.

2. Du lịch không rác thải nhựa và vai trò đối với phát triển bền vững

Du lịch không rác thải nhựa có thể được hiểu là mô hình du lịch hướng tới việc hạn chế tối đa việc sử dụng nhựa dùng một lần, tăng cường tái sử dụng, tái chế và thay thế bằng các vật liệu thân thiện với môi trường trong toàn bộ chuỗi hoạt động du lịch. Mô hình này không loại bỏ hoàn toàn nhựa, mà tập trung kiểm soát và giảm thiểu rác thải nhựa phát sinh ra môi trường tự nhiên.

Từ góc độ phát triển bền vững, du lịch không rác thải nhựa góp phần bảo vệ hệ sinh thái, đặc biệt là

hệ sinh thái biển và ven biển, nơi chịu ảnh hưởng trực tiếp từ rác thải nhựa. Việc giảm ô nhiễm môi trường giúp duy trì chất lượng cảnh quan và tài nguyên du lịch, từ đó bảo đảm khả năng khai thác lâu dài của điểm đến. Bên cạnh đó, mô hình này còn góp phần nâng cao nhận thức của du khách và cộng đồng địa phương về tiêu dùng bền vững, thúc đẩy lối sống thân thiện với môi trường.

Về mặt kinh tế, du lịch không rác thải nhựa có thể làm gia tăng giá trị thương hiệu điểm đến. Trong bối cảnh du khách ngày càng quan tâm đến trách nhiệm môi trường, các điểm đến và doanh nghiệp du lịch áp dụng mô hình xanh thường có lợi thế cạnh tranh, thu hút nhóm khách có mức chi tiêu cao và xu hướng quay lại điểm đến. Như vậy, bảo vệ môi trường không chỉ là chi phí, mà còn là khoản đầu tư cho phát triển du lịch bền vững.

3. Thực tiễn triển khai du lịch không rác thải nhựa tại Việt Nam

Thực tế cho thấy, Việt Nam đã bắt đầu tiếp cận mô hình du lịch không rác thải nhựa như một hướng đi mới nhằm hài hòa giữa phát triển kinh tế và bảo vệ tài nguyên. Tuy nhiên, thực tiễn triển khai cho thấy mô hình này hiện mới dừng lại ở giai đoạn khởi đầu, chủ yếu thông qua các sáng kiến thí điểm, các chương trình tự nguyện và sự tham gia của một số địa phương, doanh nghiệp tiên phong.

Một trong những địa điểm tiêu biểu sớm tiếp cận tư duy giảm thiểu rác thải nhựa là Cù Lao Chàm thuộc tỉnh Quảng Nam. Tại đây, chính quyền địa phương đã sớm triển khai các chiến dịch nói không với túi nilon, kết hợp tuyên truyền cho người dân và du khách về tác hại của rác thải nhựa đối với hệ sinh thái biển. Trong hoạt động du lịch, nhiều cơ sở lưu trú và dịch vụ ăn uống đã hạn chế sử dụng đồ nhựa dùng một lần, khuyến khích sử dụng các vật dụng tái sử dụng hoặc có khả năng phân hủy sinh học. Dù quy mô còn nhỏ, những biện pháp này đã góp phần hình thành nhận thức ban đầu về du lịch thân thiện với môi trường.

Tại Hội An, một điểm đến có lượng khách du lịch lớn, các hoạt động giảm thiểu rác thải nhựa được lồng ghép vào chiến lược phát triển du lịch bền vững của địa phương. Một số khách sạn, homestay và doanh nghiệp lữ hành đã bắt đầu loại

bỏ ống hút nhựa, bao bì nhựa dùng một lần và thay thế bằng các sản phẩm thân thiện với môi trường. Đồng thời, các chương trình truyền thông hướng tới du khách, đặc biệt là khách quốc tế, được triển khai nhằm khuyến khích hành vi tiêu dùng có trách nhiệm. Tuy vậy, các hoạt động này vẫn mang tính phân tán, chưa hình thành được một mô hình quản lý rác thải nhựa thống nhất trên toàn điểm đến.

Ở các khu du lịch biển và đảo như Phú Quốc hay Nha Trang, vấn đề rác thải nhựa đã trở nên rõ nét hơn do áp lực từ lượng khách lớn và đặc thù không gian biển. Một số khu nghỉ dưỡng cao cấp tại Phú Quốc đã tiên phong triển khai các giải pháp giảm nhựa dùng một lần trong phòng lưu trú, sử dụng bình nước tái sử dụng, đồ amenities thân thiện với môi trường và tổ chức phân loại rác tại nguồn. Những sáng kiến này không chỉ góp phần giảm lượng rác thải nhựa phát sinh mà còn được xem là yếu tố gia tăng giá trị thương hiệu, đặc biệt với nhóm khách du lịch có ý thức cao về môi trường. Tuy nhiên, ở phạm vi toàn đảo, việc triển khai vẫn còn gặp khó khăn do hệ thống thu gom và xử lý rác thải chưa đồng bộ, khiến nỗ lực của từng doanh nghiệp chưa tạo được tác động lan tỏa mạnh.

Tại Vịnh Hạ Long, nơi được công nhận là di sản thiên nhiên thế giới, các hoạt động giảm rác thải nhựa trong du lịch cũng đang được thí điểm. Một số doanh nghiệp tàu du lịch đã hạn chế sử dụng chai nhựa dùng một lần, thay thế bằng bình nước lớn và cốc tái sử dụng cho du khách. Các chiến dịch làm sạch môi trường biển được tổ chức với sự tham gia của doanh nghiệp, người dân và du khách. Tuy nhiên, việc duy trì các hoạt động này một cách thường xuyên và hiệu quả vẫn là thách thức, đặc biệt trong bối cảnh lượng khách du lịch phục hồi nhanh.

Mặc dù đã có những kết quả bước đầu, thực tiễn triển khai du lịch không rác thải nhựa tại Việt Nam vẫn bộc lộ nhiều hạn chế đáng chú ý, phản ánh rõ những thách thức trong quá trình chuyển đổi từ nhận thức sang hành động cụ thể. Trước hết, các hoạt động giảm thiểu rác thải nhựa trong du lịch hiện nay chủ yếu mang tính tự nguyện và phân tán, chưa được đặt trong một khuôn khổ chính sách

thống nhất và mang tính ràng buộc. Việc thiếu các quy định cụ thể về tiêu chuẩn, lộ trình và trách nhiệm của các chủ thể tham gia khiến nhiều mô hình chỉ dừng lại ở quy mô thí điểm, khó mở rộng và duy trì lâu dài.

Bên cạnh đó, năng lực triển khai của doanh nghiệp du lịch, đặc biệt là các doanh nghiệp nhỏ và vừa, còn nhiều hạn chế. Chi phí đầu tư cho các sản phẩm thay thế nhựa dùng một lần, cũng như chi phí tổ chức lại quy trình vận hành theo hướng thân thiện với môi trường, vẫn là rào cản lớn trong bối cảnh nguồn lực tài chính của doanh nghiệp còn hạn chế. Không ít cơ sở kinh doanh vẫn ưu tiên mục tiêu giảm chi phí ngắn hạn hơn là đầu tư cho các giải pháp bền vững mang lại lợi ích lâu dài.

Ý thức và thói quen tiêu dùng của du khách cũng là một yếu tố cản trở đáng kể. Phần lớn du khách, đặc biệt là khách nội địa, vẫn có xu hướng lựa chọn sự tiện lợi của các sản phẩm nhựa dùng một lần và chưa sẵn sàng thay đổi hành vi trong suốt hành trình du lịch. Điều này làm giảm hiệu quả của các nỗ lực giảm rác thải nhựa tại nguồn, ngay cả khi doanh nghiệp đã có những biện pháp khuyến khích cụ thể.

Ngoài ra, hệ thống hạ tầng thu gom, phân loại và xử lý rác thải tại nhiều điểm đến du lịch chưa đáp ứng được yêu cầu của mô hình không rác thải nhựa. Việc thiếu sự đồng bộ giữa khâu giảm thiểu, thu gom và xử lý khiến một phần rác thải nhựa vẫn bị xử lý theo cách truyền thống, làm suy giảm ý nghĩa của các sáng kiến đã triển khai. Những hạn chế này cho thấy du lịch không rác thải nhựa tại Việt Nam cần được tiếp cận như một quá trình chuyển đổi dài hạn, đòi hỏi sự phối hợp chặt chẽ và đầu tư bài bản hơn từ các bên liên quan.

4. Giải pháp thúc đẩy triển khai du lịch không rác thải nhựa hướng tới phát triển bền vững

Trước hết, cần từng bước hoàn thiện khung chính sách và định hướng quản lý đối với giảm thiểu rác thải nhựa trong hoạt động du lịch. Đối với Việt Nam, việc lồng ghép mục tiêu giảm rác thải nhựa vào chiến lược phát triển du lịch quốc gia và quy hoạch điểm đến sẽ giúp chuyển các sáng kiến tự nguyện thành định hướng phát triển có tính hệ thống.

Bên cạnh đó, cần có cơ chế hỗ trợ thiết thực cho doanh nghiệp du lịch trong quá trình chuyển đổi. Thực tiễn quốc tế cho thấy, việc áp dụng các mô hình du lịch thân thiện với môi trường thường đi kèm chi phí đầu tư ban đầu tương đối lớn, nhất là đối với doanh nghiệp nhỏ và vừa. Do đó, các chính sách hỗ trợ về kỹ thuật, đào tạo và tiếp cận nguồn vốn ưu đãi sẽ giúp giảm bớt rào cản và khuyến khích doanh nghiệp chủ động tham gia. Đồng thời, việc ghi nhận và quảng bá các mô hình du lịch không rác thải nhựa tiêu biểu cũng góp phần tạo động lực cạnh tranh lành mạnh trong ngành.

Một giải pháp quan trọng khác là nâng cao nhận thức và thay đổi hành vi của du khách. Các nghiên cứu và khuyến nghị của UNWTO đều cho rằng, du khách đóng vai trò then chốt trong việc giảm thiểu rác thải tại điểm đến. Vì vậy, hoạt động truyền thông cần được triển khai một cách nhất quán, để tiếp cận và gắn với trải nghiệm du lịch cụ thể. Việc cung cấp thông tin rõ ràng về tác động của rác thải nhựa, kết hợp với các biện pháp khuyến khích như ưu đãi dịch vụ hoặc trải nghiệm xanh, sẽ giúp du khách dần hình thành thói quen tiêu dùng có trách nhiệm hơn.

Song song với đó, cần chú trọng đầu tư và cải thiện hệ thống hạ tầng thu gom và xử lý rác thải tại các điểm đến du lịch. Việc giảm rác thải nhựa chỉ thực sự hiệu quả khi được hỗ trợ bởi hệ thống phân loại và xử lý phù hợp. Đối với Việt Nam, việc tăng cường phối hợp giữa ngành du lịch và ngành môi trường trong quản lý chất thải sẽ góp phần nâng cao hiệu quả của các sáng kiến đã triển khai tại doanh nghiệp và cộng đồng.

Cuối cùng, phát triển du lịch không rác thải nhựa cần gắn với sự tham gia của cộng đồng địa phương. Khi người dân được hưởng lợi từ hoạt động du lịch, đồng thời nhận thức rõ vai trò của mỗi cá nhân trong bảo vệ môi trường, các giải pháp giảm thiểu rác thải nhựa sẽ có tính bền vững cao hơn. Điều này phù hợp với quan điểm phát triển du lịch bền vững đã được nhấn mạnh trong nhiều tài liệu chính sách và nghiên cứu công khai, coi cộng đồng là một chủ thể trung tâm trong quá trình phát triển ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

Hiệp hội Du lịch Việt Nam (2025). Hội thảo xây dựng Mô hình quản lý điểm đến du lịch hiệu quả hướng tới môi trường du lịch xanh, không rác thải nhựa và carbon thấp.

Hiệp hội Du lịch Việt Nam (2024). Kế hoạch hành động giảm thiểu rác thải nhựa trong ngành Du lịch. Truy cập tại <https://nangluongsachvietnam.vn/d6/vi-VN/news/Hiep-hoi-Du-lich-Viet-Nam-xay-dung-ke-hoach-giam-thieu-rac-thai-nhua-6-38-25821>.

Hiệp hội Du lịch Việt Nam (2025). Hội nghị kết thúc dự án Giảm thiểu rác thải nhựa trong lĩnh vực du lịch Việt Nam.

Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch (2025). Du lịch không rác thải nhựa: Ưu tiên hàng đầu của du khách Việt. Truy cập tại <https://bvhttdl.gov.vn/du-lich-khong-rac-thai-nhua-uu-tien-hang-dau-cua-du-khach-viet-20250709173901159.htm>.

Booking.com (2025). Danh sách điểm đến đi đầu trong du lịch không rác thải nhựa. Truy cập tại <https://phapluatxahoi.kinhtedothi.vn/nhung-diem-den-di-dau-trong-du-lich-khong-rac-thai-nhua-424467.html>.

Ngày nhận bài: 21/10/2025

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 17/11/2025

Ngày chấp nhận đăng bài: 26/11/2025

PLASTIC-FREE TOURISM AS A PATHWAY TO SUSTAINABLE DEVELOPMENT

● **LE THI VAN ANH**

Faculty of Tourism and Hospitality,
University of Economics - Technology for Industries

ABSTRACT:

Plastic waste pollution has emerged as a pressing global challenge, with the tourism industry both significantly affected by its consequences and bearing considerable responsibility for reducing waste generation. In this context, plastic-free tourism has gained attention as an emerging approach that seeks to mitigate the environmental impacts of tourism while aligning with broader sustainable development goals. This study clarifies the concept of plastic-free tourism and examines its role in promoting environmental sustainability within the tourism sector. It further analyzes practical implementation experiences at selected destinations, highlighting operational models, stakeholder involvement, and environmental outcomes. Through this assessment, the study provides an integrated perspective on the contribution of plastic-free tourism to sustainable destination management amid growing environmental pressures.

Keywords: sustainable tourism, plastic waste, green tourism, environmental protection, sustainable development.